

Отже, формування читацької самостійності учнів початкових класів через позакласне читання є надзвичайно важливим аспектом їхнього розвитку. Це дозволяє не лише навчити дітей читати, а й розвивати їхнє мислення, креативність, здатність до самовираження та критичного осмислення прочитаного. Позакласне читання допомагає створити атмосферу, де учні можуть не лише вдосконалювати свої мовні навички, а й розвивати внутрішній інтерес до літератури, що є важливим чинником для подальшого розвитку особистості. Тому важливо, щоб цей процес був організований систематично, цікаво і доступно для дітей.

Список використаних джерел

1. Алакоз О. Навчання школярів швидкісного читання. Початкова школа. 2011. № 6. С. 12-14.
2. Бондаренко О. Формування читацької компетентності молодших школярів. Початкова школа. 2014. №5. С. 6-8.
3. Вашуленко О. Емоційно-ціннісна складова у структурі читацької компетентності молодшого школяра. Початкова школа. 2013. №1. С. 13-17.

Луців С. І.,

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри
фундаментальних дисциплін початкової освіти,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка, м. Дрогобич

Бутковська В. З.,

здобувач вищої освіти,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка, м. Дрогобич

УДК 371

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc251010.10>

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Комунікативна компетентність є однією з ключових складових загальної освітньої компетентності, яка включає в себе здатність ефективно взаємодіяти з іншими людьми в різних ситуаціях, виражати свої думки, слухати і розуміти інших. Вона є необхідною не лише для успішного навчання, але й для успішної соціалізації дитини в суспільстві [1, с. 105].

Формування комунікативної компетентності у молодших школярів – це важливе завдання сучасної освіти, яке покликане забезпечити ефективне спілкування як усне, так і письмове.

У початковій школі діти тільки починають оволодівати основами комунікації, вчаться використовувати мову для вираження своїх думок і емоцій. Саме в цей період важливо закласти базу для формування комунікативної компетентності, яка стане основою для подальшого розвитку мовлення, соціальних навичок і критичного мислення [4, с. 177].

Комунікативна компетентність включає кілька складових:

- Мовленнєву компетентність – здатність використовувати мову для ефективної передачі інформації.

- Соціальну компетентність – здатність будувати позитивні стосунки з іншими людьми.

- Когнітивну компетентність – здатність зрозуміти і правильно інтерпретувати інформацію, отриману під час спілкування.

- Емоційну компетентність – здатність розуміти та виражати емоції, враховувати емоційний стан співрозмовника [2, с. 135].

Методи формування комунікативної компетентності в початковій школі

1. Активне слухання та обговорення. Одним із важливих аспектів розвитку комунікативних навичок є вміння слухати. Учні повинні навчитися не тільки говорити, а й уважно слухати співрозмовника, розуміти його точку зору. Для цього вчителі можуть використовувати різноманітні дискусії, обговорення казок, творів, ситуацій, коли учні діляться своїми думками та слухають відповіді однокласників.

2. Рольові ігри та ситуаційні завдання. За допомогою рольових ігор учні навчаються застосовувати мовлення в різних життєвих ситуаціях, що сприяє розвитку комунікативних умінь. У таких іграх діти можуть обговорювати проблеми, вирішувати конфлікти, пояснювати свої погляди та аргументи. Це дозволяє їм не лише удосконалювати мовлення, а й навчатися соціальної взаємодії.

3. Творчі завдання. Письмові та усні творчі завдання сприяють розвитку фантазії та мовлення учнів. Наприклад, складання оповідань, розповідей на основі картинок або сюжетів, написання листів, а також виступи з промовами перед класом. Це не тільки розвиває комунікативні навички, але й допомагає учням уявити та виразити свої думки в письмовій або усній формі.

4. Групова робота та колективне обговорення. Важливою складовою формування комунікативної компетентності є робота в групах, де кожен учень має можливість висловити свою думку, чітко аргументувати її, а також вчитися поважати і слухати інших. Це також сприяє розвитку співпраці та взаємодії між учнями, навчанню толерантності і вмінню працювати в команді.

5. Поглиблене використання мовленнєвих вправ. Різноманітні мовленнєві вправи, спрямовані на розвиток граматичних і лексичних навичок, допомагають

учням формулювати правильні і точні висловлювання. Це може бути робота з текстами, які передбачають розбір мовленнєвих помилок, створення та редагування коротких текстів, складання запитань та відповідей.

6. Використання мультимедійних та інтерактивних методів. Застосування новітніх технологій, таких як інтерактивні дошки, відео та аудіоматеріали, дозволяє урізноманітнити уроки та зацікавити учнів [3, с. 27].

Наприклад, можна використовувати мультимедійні презентації, відеоуроки та онлайн-дискусії, щоб сприяти розвитку вміння вести дискусію, висловлювати власну думку в інтерактивному середовищі.

Переваги формування комунікативної компетентності:

1. Розвиток соціальних навичок. Учні вчаться ефективно взаємодіяти з однолітками, педагогами, батьками, що позитивно впливає на їхнє соціальне становлення.

2. Покращення навчальних результатів. Діти, які мають добрі комунікативні навички, краще взаємодіють з учителями та однокласниками, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу і підвищенню успішності.

3. Збільшення впевненості в собі. Розвиток комунікативної компетентності сприяє підвищенню самооцінки учнів, бо вміння чітко висловлювати свої думки та взаємодіяти з іншими людьми дає дітям відчуття впевненості в своїх силах.

4. Підготовка до подальшого навчання та життя. Комунікативна компетентність є основою для майбутньої професійної діяльності. Учні, що мають добрі комунікативні навички, успішно адаптуються до навчання в середній та старшій школі, а також до дорослого життя [5, с. 49].

Формування комунікативної компетентності в учнів початкових класів є важливою складовою сучасного навчання. Це дозволяє дітям не лише ефективно спілкуватися, а й розвивати інші важливі навички, такі як критичне мислення, співпраця, здатність до самовираження.

Отже, використання різноманітних методів та технологій на уроках дає змогу створити умови для розвитку комунікативних умінь, що є необхідною основою для успішної соціалізації учнів і їхнього подальшого особистісного зростання.

Список використаних джерел

1. Антонюк Н.В. Роль слова в розвитку зв'язного мовлення молодших школярів. *Таврійський вісник освіти*. 2015. № 4. С. 105–107.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Академія, 2004. 342 с.
3. Галаєвська Л. В. Розвиток діалогічного мовлення на уроках української мови. *Українська мова і література в школі*. 2014. № 8. С. 26–30.
4. Гуменюк І. Комунікативно-ситуативні завдання як засіб формування діалогічного мовлення учнів гірських шкіл. *Гірська школа Українських Карпат*. 2017. № 16. С. 177–181.
5. Жуковський В.М. Роль учителя у процесі формуванні комунікативної компетентності молодших школярів на основі структурного підходу до особистості. *ScienceRise. Pedagogical Education*. 2017. № 12. С. 48–54.